

ŠESTI GLAS

satire i posprde

Ja odozdo, 1969.

Ta riječ, 1974.

Sedmoglasnik, 1982.

Triptih o glavi, 1988.

Iznove starih majstora, 1995.

Prevlaka ćaćina tamburica, 1996.

Sonet svinjcu... i Kati naravno!, 2000.

Na bijeloj lađi, 2005.

Samo ljubav slavi, 2012.

Ja odozdo, 1970.

AFFLUENT SOCIETY
(*tempo à la rast standarda*)

trče i brzo jedu troše hranu
zarađuju novac troše novac
masiraju svoje mišice i lica pa troše mišice i lica
oblijeću oko žena te troše žene
njeguju automobile troše automobile
kupuju očale da bi bolje potrošili oči
prave sebi riječi i fotose i ekrane pa i to troše uslast
naslikaju sebe potrošača
pa se troše nadvikujući se oko toga
onda se troše izmišljajući zakone
pa se troše rušeći ih provlačeći se kroza njih
troše se i postavljajući granice i razmičući ih gazeći
troše se i trse veoma praveći oružja
koja opet treba svakako potrošiti
onda troše misli da izmisle novo društvo
potroše se dok ga ne zasnuju pa se opet troše u njemu
kao što su se i prije trošili samo je pitanje
tko će koga više potrošiti
onda troše duh i to ima čak nekog smisla
jer bez duše i duha je manje naporno
i spermatozoide troše pa ih je sve više potrošača
koje opet valja nekako utrošiti jer sve se troši
postaje pomalo trošno
i istrošeno
jer se i vrijeme troši
te je sve manje vremena a sve više trošnih ljudi
u novim neboderima

a uporno se troše da zađu gore
oni iz potleušica
i more i zemlja i nebo potrošaču treba da troši
dok sve ne potraži i ne potroši
potrošivši i uspomene jasna stvar
potrošivši i vlastiti mozak naravno
i to prije svega

(1968)

ŠAŠAVA PJESMICA S JEKOM
(*tempo à la Palestrina*)

parajlije svi su isti isti isti
nešto treba da se slisti isti isti
mi nismo kapitalisti isti isti
nego proleter i čisti isti isti

lijepo kazao drug i to i to i to
da se pazi naročito i to i to
no obijesno posta sito i to i to
a nimalo razborito i to i to

nekom mrsa nekom posta dosta dosta
gaće na štap mnogi osta osta osta
a buržuju nikad dosta dosta dosta
što je bilo to i osta osta osta

(1968)

JA ODOZDO*

ja odozdo sve to odozgo
gledam odozgo
pa se meni odozdo čini lakše i čini mi se
da živim tako pronašavši izlaza odozdo
ali ja odozgo gubim svoju subraću
prije također odozdo
koji su mi se sa svima drugima odozgo
popeli na glavu razumljivo sasvim
sve ih je više što hoće biti odozgo
pa se pentraju uza me i jedni uz druge
i jedni po drugima
i jedni na druge
stenju oni odozdo pričepljeni i ja
sad idite sad se samoupravite u perspektivu
smješčaju mi se odozgo
i daju gas pritisnu me nogom
budući da sam odozdo
ali sve je manje nas odozdo
pa sam zabrinut za braću odozgo
jer zamislite da ne ostane nitko više odozdo
pa da se sruše oni odozgo

* »Drugovi odozdo, potaknite drugove odozgo...« itd. tako je u nekom govoru, u više navrata isticao J. B. Tito. Pjesma je potaknuta time. Knjiga *Ja odozdo*, iako nosi nadnevak 1970, iz tiskare je izišla 1971. i nikada nije »raspačana«, ostala je u skladištu tadašnjeg Ogranka Matice hrvatske u Čakovcu.

odjednom bez oslonca
i da se ugruvaju
ali kažu ne smeta to ne bi bila premijera
nego jedna od repriza
budući da bi opet nastala strka
pa bi se stali pentrati
jedni na druge i jedni po drugima i po pitanjima
jedni bi ostali odozdo
a drugi se popeli na njih i bili im odozgo
eto zato sam pomalo smiren
i zato ja odozdo sve to odozgo
gledam odozgo
a oni me odozgo opet vide također odozgo
što je i logično po zakonima gore-dolje
i tako svi sve gledaju odozgo
i to je jako dobro i jako fino a i lakše je
kako rekoh gledati odozgo
te se svi skupa i zajedno valjamo nekamo onamo
tko zna zapravo kamo

(1969)

Sedmoglasnik, 1982.

KIBIC – DRŽI GUBEC

kaj upravnjak rešil bu
kaj pak savet fufila tu
mam da čkomeš bedak jen
a kaj buš prežival

kibic – drži gubec

je pajdaš moj – taj ni norc
nigdar takov ne bu švorc
kakti Kristuš delam ja
več me jajca bride

kibic – drži gubec

navek nas je fukal gdo
nigdar nisi smel reč to
včera gospon denes drug
sejeno nam dojde

kibic – drži gubec

sam upravlat nemre vsak
bogmeš poseł ni nam lak
ak buš žlabral – dojde vrak
penez bu i misli zel
kaj nas ni odnesel ve

kibic – drži gubec

(1969)

Ja odozdo, 1970.

DŽUKAC

vrti se u kavani i pljucka
lizne ideje lizne bližnje
onda vješto izbjegne klizne
i stresa se od zla što se moglo zbiti
ticalima pipka okolinu
stari bogamu posudi mi soma

mršakaju ga van iz vidokruga
van iz klubova van iz ritma
a on se grusti psuje i stenje
za novčić mu lako uškope poštenje
naslućuješ li u dnu mene pakao

ne sjeća se je li možda imao lice
smaže jelo kod tetice kod bakice
a talent
e to vrijedi talenat
možda dva
polizat ću vam za piće vašu lošu pjesmu

a onda
onda će zahihitati
raširiti zube i ruke
i u žaru konverzacije
saplesti sebi ovacije
džukela moje nacije
homo (primi) genius croatie

(1969)

Sedmoglasnik, 1982.

VOZ VOZILI

(*poeti*)

voz vozili zbor zborili
a kad su se umorili
vlak su vlekli figu stekli
bedastoću pak su rekli

kroz povijesti iz objesti
pojci šćahu dobro jesti
zgubidanof bješe dosti
njima meso – nama kosti

neki bani i vojvode
vavek neke nove mode
hotijahu da nas vode
puni vjere – na sprovode

kroz sisteme i probleme
i kroz magle i dileme
razni zborci-čudotvorci
podvirepci lova-lovci

kroz feste i funjerale
u godina dugom nizu
bokci bakšiš slave-fale
sreći ti su – vrlo blizu

a mi – čemu bliski bjesmo
dok se kotač svijeta skito
katkad znamo tek da jesmo
nekad – bogme ni to

(1970)

Ta riječ, 1974.

KAKO SE ZDENKA KOPRCA IZMEĐU ILUZIJE
I ZBILJE
(fragment)

utvrdivši okus blata
Zdenka – viši stupanj studija
sve nas pažljivo razmatra
s aspekta Svijeta Misli i Ludila

kad se uzmu izmi raznih fela
i priuzmu kote rusticus primitivus
svi oni što se ovuda love i kote
bivaju u sustavu

i kad se akceptira siflistica kerlesziana*
historia prostituta magistra mortis
i bla-bla-bla samoupravni referati
u žaru samoizmjena
moć je divan traktat o govnoispustu

* Centralni komitet Saveza komunista Hrvatske ocijenio je ovu pjesmu, uz kratak autorov komentar objavljen u »Slobodnoj Dalmaciji«, u rubrici »Pjesnik bira pjesmu« (ur. J. Fiamengo, 1976) kao »napad na Krležu zdesna«. Samo zahvaljujući teškoj prometnoj nesreći od koje se dugo oporavljao nije bio izbačen s posla (uredničkog mjesta u »Školskim novinama«), ali su tri-četiri godine zaredom »Slobodna Dalmacija« i neke druge novine spominjale i »osuđivale« – »napad na Krležu zdesna«! Krleža je, naravno bio ljut, i ne baš korektan... a, što drugo i očekivati!? Zdenka Petrović rano je preminula hrvatska pjesnikinja (*op. aut.*)

a aluzija zuri u svoje glupo Z
što helentski je znak i zvuči i znači
i bijeg je i otpor u zbilji koja tlači
ali gdje kleknuti i izmoliti Confiteor

postavlja se i pitanje budućnosti
ili kako iluzije uozbiljiti

i Zdenka – viši stupanj studija
ozbiljna kao Katarina mistična kao Jefimija
koprca se ulovljena između spoznaja
svlači zbilju
i ime iluzije
što mogla bi na žalost postati zbiljom

a događaji tako vraški zvuzlani
i doživljaji što diktiraju takt u ophođenju
kako biti vidarica
Magna Mater u dolini pod Golgotom
jer gore iziđimo li – raspet će nas veselo pljujući

požudjevši ozon čisti svijet suvisli
Zdenka – viši stupanj svijesti
sve nas esejistički razmatra
pravac – kaos
Horde ištu jesti

(1971)

U ZAGREBU POLUDJELA JEDNA ŽENA

»kako je množina od ja, recite mi molim vas«
(sitno sjajno lice zavuklo mi se pod rukav)
»nemam pojma«, rekoh, »valjda nekako jest«
skoknula je do drugog prolaznika
kao da joj odmah valja saznati
»bjež« izderao se ljepotan u cvjetnoj košulji
»kaj« zinula je blistava plavuša
mala djevojka, krhka, zabadala se u pučane
ulijetala im pod kišobrane,
u lica im uskakala, jedan se zamisli
»pa valjda mi, ne?« »ne mi, ne mi, to nismo mi,
množina od ja?« tragal je dalje
kao da nestaje kroza nas

ja koje nije mi
(mi se uopće ne stidimo)

(1972)

DOŽIVLJAJ NOĆI NEGDJE U PROVINCIJI

tu se sve raspada, sve se mrvi, postaje opaka kaša
gle, čovjek goni sam sebe, nastoji sam sebe uloviti
to nikada nitko neće moći razumjeti, to s tim čovjekom
a nije lud, kravata mu je »alta moda«, sjedi na sjednici
ali – upetljao se u se, baš se upetljao u se, to mu ne valja
ne, to zaista nitko neće moći shvatiti, pouzdano se zna
dobro, čovjeka više nema, ali ovaj zrak živi
tu se negdje o nečemu šapće, zrak nije dobro sakriven
onda se kaže: trebate uništiti svoje vino, lanjsko i novo
»u svaku svoju bačvu ubacite po jednoga štakora
da se suzbije opasnost«
i gledaj ti njih, naše ovdašnjike i današnjike
svi čuče dugo u noć, sa zamkama, kao pradivlji
revno, vrlo, vrlo, vrlo revno ubacit će crkotinu u svaku svoju bačvu
ali napili su se, odmah izjutra oblokali su se, leže porazbacani
pjena im s usana

jasno – tu nije moglo biti govora o pjesništvu

(1972)

NEPROMJENLJIVE VRSTE RIJEČI (UGLAVNOM)

nešto mimo pa onda ali da
ta eto nego ovaj tako tako tako no opet
svakako pored i iza da ne bi da da da
a ne ne nikako mora jest jest ne mora
zapravo nego znate ma što aha pa ja
jakako oho ohohoho
aštoinebi pa onda pa neka pa naravno
ali kamo je l' ovuda je l' onuda hahaaa
tuda bilo kuda kakotako nikako
naopak...ovaj čime svačime ničime
bilo čime
odmah svagda nikada ali ih ih
zauvijek sada smjesta to to o oo auu
pst pst pst ua b b b pst ts ts ts
bravo međutim
nešto opet mimo okolo iza ispod pored
preko zaobilazice odozdo odozgo ničice
a što umhu svi oh da da
danebi pa jasno
a? e!

(1972)

Triptih o glavi, 1988.

TRIPTIH O GLAVI

I/1

evo te glavo pišćeva pred strašnim činom slova/
kao glave djetinje pred crtežom na pijesku/ dok
strujanja – iz niotkud – sve skupa ne raznesu

vjetrovi iz posvuda a ti si sasvim samac/ ovdje
pred ovom istinom u dahu šume – šumora/ ne-
suglasan si sred glasovlja/ a tek si trenutak etera/
što li te tjera govoriti

negdje si već u morima/ i nestaješ u mrmoru

pjeva glava svoje a aa i a/ to je igra/ k tome
zaklon za tvoj lirski ah

riječi možeš sama razbiti/ čak i slova čak i
zvukove/ kao dijete svoje igračke/ živiš usred
svoga glasovlja

i u svemu tome zbivanju punom žbira kurvi
popova govornika reformatora raznih sorti vjera
partija još od ura* iz dna sjećanja – brstiš smjerno svoju pjesmicu
nešto kao zna-se-ne-zna-se/ neki pisac/ djecopisac čak

* Ur – grad u mezopotamijskoj dolini, kod Basre, u današnjem Iraku, prema Bibliji rodno mjesto Abrahamovo, dvije do tri tisuće godina prije nove ere središte čuvenih dinastija, velebnih hramova... U više navrata rušen u krvavim ratovima. Od četvrtog stoljeća prije nove ere – više ne postoji, osim u knjigama.

I/7

jedni se na druge popnu pa zavladaju njima/
donji prignu glave – gotovo je s njima/ uskoro
od gornjih neki se penju više/ na glave vlastitu
redu/ u daljemu se slijedu i od njih stvara red/
od onoga je pod sobom nužno malobrojniji/ jedni
su stalno donji a drugi gornji i gornjiji/ najgornje – jedna glava

kraljevi/ predsjedništva/ mijenja se – išta-ništa/
vječita je gradnja – ljudska piramida

sve to kad se i promijeni – najdonji red je
temeljni

II/1

s glavom sada uz golgotu ili na trg republike/ ista
je kakvoća publike/ bez ponosa nosa se obmana/
neophodna je hrana/ sva usta zajaziti/ usta su
jama svijeta

ti svoju glavu šetaš s ove strane rešetki/ na golgotu
se ne uspinješ/ a i čemu bi molitve/ svima je lijepo
u prividu/ u anonimnoj brojci/ s ovdašnjima
svima

nikad se nigdje ne popevši rugaš se sebi s visina

(1984)

II/7

kažeš glavi drugovi/ kažeš glavi drugovi mi/
kažeš glavi drugovi mi smo/ kažeš glavi drugovi
mi smo več/ kažeš glavi drugovi mi smo več
mnogo/ kažeš glavi drugovi mi smo več mnogo
toga/ kažeš glavi drugovi mi smo več mnogo toga
postigli/ kažeš joj mi smo več mnogo toga postigli

i

itakodalje

(1984)

II/11

šušure u grupama/ neki glavokrugovi nekih kons-
piracija/ pa problem nacija pa problem partija/
problem hajdučije/ i prava na krasti

kradu se međusobno ugledničke glave/ prave od
toga tekstove za one u mnoštvu/ njima kažu –
boštvu se svomu valja klanjati/ valja znati tko nam
jr naš jedini bog/ s puta tog ne silazi/ il te neće
biti

glavonje vazda siti

(1984)

II/14

samo jedna glava samo jedan bog/ samo jedan
totem/ samo jedan kralj/ samo jedan drug/ taj
put je isuviše dug / isuviše nas je zaglavilo u blatu
i u prašini

saberi se glavo i ne slini svoje hoću-drukčije/
totalni nadzor rukuje suvremenom tehnikom/
elektronikom sve uzornijom u totalitarnom oku/
u oku božjem na slici/ svakidanje smo u prilici
gledati šarene sličice/ ilustriranje biblije

i druge vijesti na te-ve

(1984)

II/20

sprava je vrlo uspješna protiv svojeglavaca/ oni
se nadziru strogo/ oni bi nešto novo/ a čemu
onda sve ovo

ali glava svojeglava traži stalne promjene/ ni
trenutka stati/ mijenjati se stalno/ i stalno vapi
znati

obješen si o upitnik / i primjerno se klatiš

II/21

što li ti rade s glavom/ iznose je na trg/ tu je
glava-gomila i ona tu bi zagnjila/ a prije mora
misliti/ osmisliti sebe također / no – moraš biti
svezder/ u gomili moraš opstati/ a prije moraš
postati izvikivač gomile/ to nisu gomile tumuli
jer preci pred precima su pomrli i sad su image
peysage/ kasnije su došli age nakon seobe naroda/
tvoj ima-nema svog izroda na nazovi trgu/
s nazovi ih glavama/ jer one su napravljene spra-
vama/ jedna drugu špijunira

zatim glave dostavljačke srću mrsno pečenje/
ima u tom poezije/ jer bježeći od užasa tvoje će
djetinje htijenje prhnuti – u orbitu

misliti naravno smisliti što li pisac kazati/ uskoro
na kazeti

III/1

tu je i šuma i polje o i oni vrtovi/ i izmaglice iz
đalskoga/ i tako još puno toga u nekim minulim
jutrima/ što šumore u snima

kažu ti – šum srca/ imaš ga i u glavi/ bravo –
ti si pravi ovdašnji i naš / reci nam sve što znaš/
slušaj – nismo policija/ mi smo amaterska dru-
žina / iz srca neka frca replika po publici/ opči-
nimo publiku po navici

šume i aparati/ auditivni demarš – video religi-
je/ i dalje i uporno slika božjih opunomoćenika/
a njihov broj se množi/ trpiš ih posvud po koži/
ali – nikom da kažeš šum zavičajnog čempresa/
on uspravan šumi u tebi sred stravičnih nebesa

III/10

ovčje su glave na livadi/ biblijski arkadij/ skakutavi janjčići pjevaju svoje je-je/ u zboru ovce sve odane su hrani/ ispaši/ oh – roditeljčići naši / u hladu fina druženja/ frula voda i sjena

i glava tek što ti je srknula vodu i travu jezikom izguravaju te – ni s isprikom/ drugi ti zalogaj čupaju u sredini si stada/ i sigurno ćeš da stradaš ako i ti ne pohitaš u smjeru njihova taptanja/ najustrašeniji najbrži sad vam je ovan predvodnik/ nad njim fijuk čobana/ usmjeruje ga/ u pokretu

već si daleko niz ilicu/ u tmuši lica i tramvaja

(1984)

U

u strahu od *u*
u spoznaji da umnoživači laži umnožavaju i *u*
u otporu jer mi ga silom žele nalijepiti na čelo
u nastojanju da spriječim tu podvalu
u mrežu sve brojnijih umnoživača *u*-a upadam
u njihov uatovski poj
u njihovu mržnju – ali ne na *u*
u im je nuždan dobrodošao im je *u*
u srdžbi im na jednakopravan glas i postelju i stol
u opravdanje bratoubojstva da bi ih uvjerio *u*
u suludu upinjanju da unište da prigrabe zbog *u*
u jurišu himbeno pomiješavši i jezik – s mojim dvoličan svoj
u udvorničkom lukavstvu da sebi uzmu baštinu mi svu
u ističu i ispisuju na nj još laži na laž
u uvjerenju da će i mene i nas konačno utjerati u *u*
u provociranju u draženju u uguravanju u *u*
u nepoštivanju žrtve za zajednički nam križ
u blaćenju moje boli i cvila i patnje zbog zala svih i *u*
u nastanku i nastavku zločina kojim sve počima pa i *u*
u svojim svetogrdnim svojatanjima svetosti
u svojim podvalama o *u* i zašto se uopće pojavio

u mom srcu međutim ima ljubavi
u ljubavi ima razumijevanja
u razumijevanju ima oprosta
u oprostima je nada

u ustanku – opstanak

(19. siječnja 1989)

MOJ OTRCANI...

*Moj otrcani kraljski, banski Griču**
Kralj je zatučen pred tisuću ljeta,
a Ban je skinut – sad po Placu viču
new primitivs – uz blagoslov poeta...

hrvatski narod pridavljen je, šuti,
braća su naša pomiješana s nama,
na tronu sjede jadi, farabuti,
iz opanaka se opet suče kama...

orla su s neba skinuli, za laži
optužili ga, slobode da traži
od propisanog više – slutim kraj

suludoj dogmi o općoj idili;
komunisti su još jače nas zbili
u pakao Yuge umjesto u raj...

(25. ožujka 1989)

* A. G. Matoš, završni stih prve strofe soneta »Gnijezdo bez sokola«, »Savremenik«, 1911.